

Täysistunto

Torstai 12.9.2019 klo 15.59—19.42

2.2. Suullinen kysymys työvoiman riittävyydestä vanhustenhoidossa (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 9/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan kysymyksen edustaja Sarkkisle, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.05 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan selvästi, että vanhushoivan sitova 0,7:n hoitajamitoitus säädetään [Ben Zyskowicz: Eihän se tule, se tulee lakiin muttei käytäntöön! — Timo Heinonen: Pelkkä lause!] ja se tullaan säätämään. Sitova hoitajamitoitus tarvitaan, sillä aivan liian monessa paikassa hoitajia on liian vähän, ikäihmiset eivät saa riittävää hoivaa ja hoitajat uupuvat. [Kokoomuksen ryhmästä: Te ette tee mitään! — Eduskunnasta: Aivan!] Samalla on selvää, että hoitajien saatavuus on merkittävä haaste ja sen takia mitoituksen voimaantulolle tarvitaan siirtymäaikaa. [Välihuutoja oikealta — Paavo Arhinmäki: Kuunnelkaa kysymys ensin!]

Arvoisa puhemies! Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi pitää parantaa hoitajien työssä pysymistä ja työssäjaksamista. Moni koulutettu hoitaja on poistunut alalta. Hoitajamitoituksen parantaminen lisää itsessään alan vetovoimaa ja työssäjaksamista. Tarvitaan lisäksi koulutusratkaisuja, johtamisen kehittämistä ja parempia työoloja ja työehtoja.

Arvoisa puhemies! Kysyn: mitä hallitus tekee alan houkuttelevuuden parantamiseksi, alalta poistuneiden hoitajien [Puhemies koputtaa] houkuttelemiseksi takaisin sekä työvoiman saannin turvaamiseksi? [Ben Zyskowicz: Rinne hoitaa palkat! — Paavo Arhinmäki: Eiks ollu aika hyvä kysymys?]

16.06 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys hyvin osoittaa sen, minkälaisessa noidankehässä me tällä hetkellä olemme vanhusten hoivatyön suhteen. Jos tätä syöksykierrettä ei oikaista, [Kokoomuksen ryhmästä: Itse aiheutettu! — Paavo Arhinmäki: Kokoomuksen aiheuttama, pitää paikkansa, itse aiheutettu!] on vaarana, että koko järjestelmä rapautuu lopullisesti, pahan kerran. Työntekijöiden riittämättömyyden tunne on vakava. Täytyy muistaa, että pohjoismaisessa tutkimuksessa, joka taannoin tehtiin, viesti on niin karua kuultavaa koko parlamentille, että me saamme vielä ja kerrankin miettiä, miten tämä kunnianpalautus alalle [Ben Zyskowicz: Kuvaillette ongelmaa, antakaa ratkaisuja!] saadaan aikaiseksi. Jopa 40 prosenttia Suomen laitoksissa työskentelevistä työntekijöistä on tosiasiassa tilanteessa, jossa hän itse ei haluaisi ottaa vastaan tuota paikkaa kyseisestä paikasta, jossa hän itse on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

toïssä. 38 prosenttia näistä alan työntekijöistä on harkinnut alanvaihtoa. Kyllä meidän täytyy pystyä osoittamaan, [Kokoomuksen ryhmästä: Älkää meitä syyttäkö! — Välihuutoja oikealta] että sitova henkilöstömitoitus todella säädetään lakiin. Harmillinen asia on se, että eduskunnassa ei vielä näytä olevan tahtotilaa siitä, että tämä hanke tehtäisiin yhdessä. [Puhemies koputtaa] Nyt hallitusohjelmassa suoraan linjataan, että sitova henkilöstömitoitus [Puhemies: Aika!] kirjataan lakiin ja se esitys tuodaan vielä ennen joulua. [Paavo Arhinmäki: Siinä tuli: ennen joulua!]

16.07 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmetyttävät nyt vasemmiston kommentit siitä, että tähän tarvitaan siirtymäaika. Muistan, miten keväällä ryhmän puheenjohtajana olin mukana vasemmiston kanssa, jolloin ministeri Pekonen oli ryhmänjohtajana ja ministeri Kiuru oli SDP:n puolesta paikalla. Me vaadimme hoitajamitoitusta silloin, [Paavo Arhinmäki: Kyllä!] ja silloin te molemmat totesitte, että tämä on yhden lauseen asia ja ihan muutamassa viikossa voidaan tehdä. Ja nyt on kelkka kääntynyt kaikilla, nyt te puhutte siirtymäajasta. Miksi te ette silloin puhuneet? Oliko tämäkin vaalitemppu? [Kokoomuksen ryhmästä: Oli!] Tämä on samanlainen vaalitemppu, joka liittyy tähän sosiaaliturvauudistukseen muutenkin. Ministeri Rinne, viime hallituskauden te puhuitte koko ajan sote-uudistuksesta ja siitä, että se pitää palauttaa parlamentaariseen valmisteluun. Nyt sitä ei aiota tehdä. Mitä te vastaatte tähän? Miksi takki on kääntynyt? [Oikealta: Kuinka te kehtaatte? — Voiko puheisiin luottaa?]

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo joulukuussa 2012 silloiseen vanhuspalvelulakiin liittyvässä vastauksessa eduskunta edellytti, että ”hallitus arvioi henkilöstömitoituksen toteutumisen vanhuspalvelulaissa tarkoitettulla tavalla vuoden 2014 aikana ja mikäli ympärivuorokautisen hoidon toimintayksiköissä ei ole saavutettu suosituksen mukaista henkilöstömitoitusta, se antaa eduskunnalle esityksen lain täsmentämisestä”. Vieläkin Suomessa näistä nykyisistä paikoista [Anne-Mari Virolainen: Nyt on nyt, nyt on vuosi 2019!] ympärivuorokautisen hoidon piirissä 5 prosenttia menee tosiasiaa alle nykyisten suositusten. Eduskunnassa ei ole näkynyt eikä kuulunut, sattuneista syistä, tätä kauan kaivattua esitystä. Ja olen samaa mieltä kuin edustaja Meri: nyt on aika tuoda tämä esitys eduskuntaan, kirjata ei vain 0,7 lakiin, niin kuin keväällä vielä ajateltiin, vaan niin kuin hallitus nyt esittää, että otetaan myöskin hoitoisuus huomioon ja pidetään huolta, että tukipalvelut eriytetään tästä varsinaisesta hoitotyöstä. Ja nämä kaksi jälkimmäistä ovat [Puhemies koputtaa] asioita, joita ei ole vielä tarpeeksi selvitetty. Ne selvitetään nyt [Puhemies: Aika!] syyskuun loppuun mennessä.

16.10 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä vanhuspalvelu ja huolenpito on paljon laajempi kysymys kuin pelkästään henkilöstö. Me tarvitsemme lisää henkilöstöä, mutta on myöskin kiinnostettava huomiota siihen, minkälaista on hyvä arki: miten itsemäärääminen toteutuu, miten on mahdollista jatkaa omaa elämäntapaansa vaikka heräämisten, nukkumaanmenojen, hyvän ruoan, muun osalta, tai viedään esimerkiksi kulttuuria sinne, missä ovat ne, jotka eivät itse pääse kulttuurin luo? Tämä on paljon laajempi kysymys.

Katsotaanko tässä mitoitussasiassa toisaalta vain ympärivuorokautista hoitoa vai muistetaanko myöskin ne ihmiset, jotka ovat kotona? Haluan kysyä hallitukselta: nyt kun mitoitus on erotettu tästä muusta vanhuspalveluiden laadun kehittämisestä, niin miten käy tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

män vanhuspalveluiden kokonaisvaltaisen laadun kehittämisen? Ja millä tavoin käy nyt sitten tämän mitoituksen, voimmeko luottaa, että hallitus pitää siinä lupauksistaan kiinni?

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Kyllä yksinkertainen vastaus on: voi luottaa siihen, että nyt tulee esityksiä ja uudistusta vanhuspalvelulain [Kokoomuksen ryhmästä: Koska voimaan?] nimissä näiden palveluiden tosiasialliseen tilaan tässä maassa. [Kokoomuksen ryhmästä: Koska se näkyy käytännössä?]

Nyt on päätettävä eduskunnassa, halutaanko, että nämä esitykset tuodaan kiireellisesti niistä asioissa, joista täällä eniten puhutaan. Nyt olen olettanut keväisen keskustelun johdosta, että eduskuntaan halutaan henkilöstömitoitus, sitova henkilöstömitoitus 0,7, heti, [Ben Zyskiewicz: Koska se näkyy käytännössä?] ja nyt se tulee niin nopeasti kuin me sen tänne saamme.

Tässä taas edustaja peräänkuulutti sitä, että olisi hyvä tehdä näitä erityisesti kokonaisuutena. Varmasti moni asiantuntija ajattelee näin. Nyt on kuitenkin vastattu eduskunnan huutoon, joka keväällä täällä oli melkoinen. Tulen henkilökohtaisesti varmistamaan, että näin tulee: Mitoitus tulee ensin, se on vanhuspalvelulain ensimmäinen osa. Toinen osa tehdään, ja kaikki nämä tärkeät huomiot, jotka lain päivityksessä täytyy ottaa huomioon, myöskin säädetään lakiin. Ja ne, jotka eivät mene lakiin, tulevat parantuneena suositukseksi sitten myöskin yhteiskunnan kautta hoidetuksi. Tältä osin [Puhemies koputtaa] molemmat on tehtävä.

16.12 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Kiuru, eikö teitä hävetä? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Herranjumala! — Ohhoh!] Te olitte se, joka täällä eduskunnassa huusi. [Jukka Gustafsson: Hallitus tekee, oppositio viki-see!] Ministeri Andersson ja ministeri Marin eivät ole paikalla, pääministeri Rinne, eikö teitä hävetä? Te lupasitte — te lupasitte, että tämä hoitajamitoitus saadaan aikaan: [Hanna Sarkkinen: Ja te vastustitte sitä!] muutaman tunnin työ, keskeinen lupaus. Ja tämäkin lupaus on petetty, samalla tavalla kuin eläkelupaus on petetty. Voiko teidän hallituksenne ohjelmaan ja lupauksiin luottaa? [Eduskunnasta: Ei voi!] Me olemme saaneet lukuisia suutuneita yhteydenottoja ikäihmisiltä, omaisilta, hoitajilta siitä, että he ovat uskoneet siihen teidän lupaukseenne, että te hoidatte tämän muutamassa tunnissa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä jättää kirjallisen kysymyksen. Me kaikki olemme sen allekirjoittaneet. Me toivomme teiltä selkeän suunnitelman siitä, miten nämä vanhusten palvelut laitetaan kuntoon — selkeä suunnitelma, mistä saadaan lisää hoitajia, selkeä suunnitelma, miten tämä rahoitetaan. [Puhemies koputtaa] Ja me edellytämme: Vastatkaa rehellisesti. Ei tyhjää puhetta, [Puhemies: Aika!] vaan miten tämä asia hoidetaan? [Ben Zyskiewicz: Ja milloin tulee voimaan?]

16.13 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Sari Sarkomaa: Kuukausikaupalla ministerinä, vieläkään ei mitään selvää, mitä tapahtuu!] Edustaja Orpo, muistan hyvin viime vaalikauden keskustelut tässä salissa niistä hoitajamitoituksien kokonaisuuksista. Muistan hoitajamitoituksen kokonaisuuksista vaalikeskustelut, joissa te ette suostuneet kertomaan sitä, miten hoitajamitoitusta nostetaan. [Naurua kokoomuksen ryhmästä] Nyt tämä hallitus on tuomassa tähän saliin tämän syksyn aikana lainsäädäntöesityksen, jonka mukaan 0,7:n hoitajamitoitus tulee lakiin kirjattua. [Välihuutoja oikealta] Sen lisäksi tähän lainsäädäntöön tulee hoitoisuudesta määritelmä, joka johtaa siihen, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

silloin kun tarvitaan enemmän kuin 0,7 hoitajaa, se tulee toteutumaan. Edustaja Orpo, olkaa nyt tyytyväinen. [Ben Zyskowicz: Milloin se tulee käytäntöön? Eilenhän ei rahaa ollut!]

16.14 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliitikassa on kysymys allokatiosta ja priorisoinnista. Nuo vastaukset hallituksen ministereiltä kuulostavat vähän siltä, että te kuvittelette, että te olette tekemässä siellä joitakin teknisiä päätöksiä siitä, miten mitoitus nyt saadaan sinne ja tänne. Minun puolueelleni on päivänselvää, että talouden realiteetit ovat vähän sellaiset, että rahaa ei ole, ja voin hyvin uskoa, kun pääministeri Rinne sanoo niin. Mutta teidän pitäisi kyetä myös priorisoimaan. Te olette laittamassa rahaa moniin, moniin asioihin, muiden huono-osaisten ihmisten auttamiseen, mutta nyt on kysymys Suomessa elävistä vanhuksista. Tiedättekö te, mitä priorisointi tarkoittaa? Oletteko te valmiita priorisoimaan, ja miten te priorisointe, jotta suomalaiset vanhukset saavat hoitoa? [Eva Biaudet: Jokainen ihminen on yhtä tärkeä!]

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ilolla herännyt hallitusohjelmaneuvoittelujen jälkeen jokaiseen aamuun, koska yksi suuri asia saadaan nyt kuntoon: sitova hoitajamitoitus tulee. [Kokoomuksen ryhmästä: Milloin voimaan?] Se on suuri haave. Aikoinaan olimme Petteri Orpon kanssa samassa hallituksessa ja keskustelimme vakavalla sävyllä, olisiko tämä asia voitu hoitaa niin kuin eduskunta jo vuonna 2012 edellytti. [Kokoomuksen ryhmästä: Milloin se tulee voimaan?] Valitettavasti koskaan sitä ei tullut, [Oikealta: Vastatkaa Purran kysymyseen!] vaikka jo silloin ajoin vahvasti, että tämä hoitajamitoitus saadaan. Tämä eduskunnan keskustelu osoittaa nyt sen, että ensin pitäisi tietää, kuka on täällä kannattamassa sitovaa henkilöstömitoitusta, onko kaikki veneessä mukana. Tuodaan nämä esitykset, joita on toivottu ja joita halutaan, mutta tärkeitä on myöskin rakentaa yhteistä poliittista tahtotilaa, että vanhusten asiat laitetaan tässä maassa kuntoon. [Ben Zyskowicz: Ja milloin näkyy arjessa?] Syöksykierre on niin vakava, että meillä on yli 70 000 ihmistä jättänyt tämän alan. Ja tämä keskustelu ei varmasti mairittele, [Kokoomuksen ryhmästä: Eikä teidän teot!] koska moni työssään uupunut ihmettelee, eikö eduskunnassa vielääkään löydy sitoutumista tähän yhteiseen hankkeeseen. [Puhemies koputtaa] Heti kun hoitajat saadaan, niin minusta tämä tilanne saadaan osittain vakaantumaan. [Ben Zyskowicz: Milloin se näkyy arjessa?]

16.16 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys täytyy tässä salissa nyt selvittää ihan juurta jaksan. Ennen vaaleja te, ministeri Kiuru, sanoitte tässä salissa suomalaisille, että se on ihan nopea työ: viekö se tunnin tai kuukauden, ja yksi virke lakiin, ja sillä vanhusten asiat saadaan kuntoon. Ja nyt meille on täysin epäselvää täällä tässä salissa, milloin se teidän lupaamanne mitoitus tulee voimaan, tulee se voimaan ollenkaan ja millä tavalla tämä hallitus konkreettisesti ja aidosti, niin että se ihmisten arjessa näkyy, tulee parantamaan vanhusten palveluja tässä maassa. [Paavo Arhinmäki: Niin opiskelija pohti viime kaudella!] Ja nyt haluan kysyä: Johditteko te harhaan suomalaisia ennen vaaleja lupaamalla, että hoitajia tulee lisää sen 0,7:n mitoituksen verran. Johditteko te ihmisiä harhaan? [Paavo Arhinmäki: Edustaja Grahn-Laasonen puhuu koulutuslupauksesta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pidän siitä kiinni, mitä on yhdessä ajettu, ja yhdessä tässä salissa on vahvasti ajettu sitä henkilöstömitoitusta, ja käsittääkseni [Ben Zyskowicz: Milloin näkyy arjessa?] vieläkin tässä salissa eivät kaikki halua tunnustaa, että ajaisivat sitä. [Timo Heinonen: Kuka ei halua?] Nyt ajattelenkin, että on hyvä, [Jukka Gustafsson: Ei mene neljää vuotta!] että eduskunnassa löytyy vahva tahtotila siihen, että tämä yhteinen henkilöstöasia saadaan lopulta kuntoon. Ja tältä osin tärkeää on, että me saamme riittävät voimavarat tähän hankkeeseen ja me saamme alan innostumaan siitä, että takaisin voi palata, että me pidämme henkilökunnan jaksamisesta huolta ja me pidämme myöskin huolta siitä, että mahdollisimman nopeasti me saamme kaikki tarpeelliset hoitajat tekemään tätä tärkeätä työtä, että jokainen Suomessa uskaltaa myöskin vanheta turvallisesti. [Ben Zyskowicz: Milloin näkyy arjessa?]

16.18 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eli kyse on siitä, onko meillä riittävästi henkilöstöä nyt tänä päivänä ja tulevaisuudessa, ja täytyy muistaa se, että kysymys on myös kotihoidosta ja perhehoidosta [Sari Sarkomaa: Nimenomaan!] ja myös omaishoidosta, ei pelkästään laitoshoidosta — pitää nähdä tämä kokonaisuus.

Ja ajattelen sillä tavalla — kävin katsomassa Kuntatyöntantajien sivuja ja siellä tilastoja — että todellakin se, että meillä sairauspoissaoloissa esimerkiksi hoitajat, lähihoitajat ja myös laitosavustajat ovat sairauspoissaolojen kärjessä, kertoo siitä, että se työ on todella raskasta, ja meillä on tämä ongelma, kuten ministeri Kiurukin sanoi, että ihmisiä myös lähtee sieltä pois. Kun hallitusohjelmaan on kirjattu myös se, että henkilöstön saatavuutta ja houkuttelevuutta lisätään, niin minä olen kiinnostunut siitä, mitenkä tätä houkuttelevuutta pystytään lisäämään, koska me tiedämme, että 2030-luvun puolivälissä puolet nykyisestä sote-henkilöstöstä jää eläkkeelle. [Puhemies koputtaa] Minkälainen ohjelma meillä on tähän tarjota? [Ben Zyskowicz: Niin, ja kun rahaa ei ole kuulemma!]

16.19 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esitettiin hyviä näkökulmia nimenomaan siihen, että saataisiin nuoriso hakeutumaan alalle. Nyt näyttää jo siltä, että tämä pitkittynyt keskustelu siitä, miten turvataan tulevaisuudessa vanhuspalveluiden hoitajamäärä, on johtamassa siihen, että alan vetovoima alkaa hiipua, ja tämä on minusta vakava uhka. Samaan aikaan me näemme, että aika moni hoitaja uupuu niin, [Sari Sarkomaa: Mitä te teette, ministeri Kiuru? Ongelma on tiedossa!] että joko vaihtaa alalta pois tai sitten toisaalta joutuu hakeutumaan liian aikaisessa vaiheessa työkyvyttömyyseläkkeelle. Minusta nämä näkökulmat puoltavat sitä, että yhtenä toimenä vaaditaan sitä, että tulee sitova henkilöstömitoitus lakiin. [Timo Heinonen: Koska se tulee voimaan?] Olen todennut, että syyskuun lopussa saadaan Suomen asiantuntija-ammattilaisilta arvio siitä, millä tavalla tämä pitäisi toteuttaa — on muistettava, että eduskunnassa käytiin vasta keväällä keskustelua yksistään tämän 0,7:n, henkilöstömitoituksen luvun, sisällyttämisestä nykyiseen vanhuspalvelulakiin. [Sari Sarkomaa: Nyt ministeri ei vastaa taaskaan kysymykseen. Tästä on tullut tapa!] Sen jälkeen tulevat hoitoisuuden määrittely sekä tukipalveluiden erottaminen tästä. [Puhemies koputtaa] Ne ovat niitä uusia elementtejä, jotka me myös tuomme tähän esitykseen ennen joulua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

16.20 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin tervehdin ilolla sitä, että tästä asiasta keskustellaan isossa salissa, koska vanhuspalveluiden tilanne oli yksi viime eduskuntavaalien suurimmista kysymyksistä ja suomalaiset aivan odotetusti myöskin odottavat vastauksia siihen, mikä nyt muuttuu ja mitä tullaan tekemään. [Kokoomuksen ryhmästä: Ja te petitte!] Ja siksi ministeri Anderssonia ei hävetä kertoa, että tämä hallitus, kuten ministeri Kiuru totesi, on tuomassa 0,7:n lakisääteiseksi hoitajamitoitukseksi tähän saliin, toisin kuin edellinen hallitus teki. [Ben Zyskowicz: Ja milloin se näkyy arjessa?]

Samanaikaisesti pitää tietenkin myöskin huolehtia siitä, että henkilöstöä on riittävästi saatavilla — kuten tässä todettiin — että ala on vetovoimainen, sekä siitä, että meillä koulutustarjontaa on riittävästi, että meillä on riittävästi lähihoitajakoulutuspaikkoja. Siinäkin hallitus on ryhtymässä toimeen jo tämän syksyn aikana, kohdistamassa lisää opiskelijavuosia lähihoitajakoulutukseen ammatillisen koulutuksen puolella.

16.21 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Rinne eilen tuolla kuntapäivien paneelissa totesi, että tämä 0,7:n hoitajamitoitus tullaan tuomaan ja myöskin seitsemän päivän hoitotakuu, ja nämähän ovat kaikki äärimmäisen tärkeitä tavoitteita — kaikki olemme siitä yhtä mieltä tässä salissa. Mutta ongelma on nyt siinä, kun te sanoitte, pääministeri, että rahaa ei kuitenkaan ole. Kuinka me voimme säätää kuntia sitovan ja velvoittavan lainsäädännön, jos meillä ei ole antaa valtionosuuksia kunnille näitten lainsäädäntöjen toteuttamiseen? Eli olisin kysynyt nyt itse asiassa valtiovarainministeri Lintilältä: Löytyykö rahaa toteuttaa tämä lainsäädäntöpaketti, mitä hallitus kaavailee? Kaikki me haluamme sen lain tänne eduskuntaan. Me haluamme sen nopeasti, keväällä se oli parin tunnin työ, ja aivan varmasti tämä eduskunta tulee sen hyväksymään, mutta löytyykö rahaa? Onko kunnille antaa rahaa, että he pystyvät toteuttamaan tämän? [Puhemies koputtaa]

Ja ehkä pääministerille vielä kysymys, kun olette ottanut kantaa moniin palkkakysymyksiin: oletteko sitä mieltä, että sairaanhoitajien ja perushoitajien palkat ovat tällä hetkellä riittävällä tasolla, että sinne alalle hakeudutaan? [Oikealta: Se on arvovalinta!]

16.22 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tiettyjä varauksia budjetissa seuraaville kolmelle vuodelle — taidetaan mennä yhteensä, jyvitettyinä, kokoluokkaan 75 miljoonaa, mikä on varauksena siellä olemassa. [Oikealta: Oho, ei riitä!] En osaa arvioida sitä, millaisen määrän hoitajia sillä saa. Käsittääkseni enemmänkin ongelma on se, onko hoitajia. Meillä on olemassa tietyt varaukset, mutta viitaten niihin kokoluokkiin, mitä joissakin keskusteluissa on julkisuudessa ollut, totean, että meillä varaus tulee olemaan tuota kokoluokkaa.

16.23 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Äldreomsorgen behöver mera resurser, det är klart, men också bättre ledarskap, mer empati och rätta attityder. Det har visat sig att på sådana serviceboenden där personalen getts möjligheter att delta i planeringen av arbetet och arbetsuppgifterna trivs både vårdarna och invånarna bättre.

On selvää, että vanhustenhoitoon tarvitaan lisää resursseja, mutta siihen tarvitaan myös parempaa johtajuutta ja oikeaa asennetta. Vähäinen hoitajien määrä tekee työstä rankkaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

minkä takia ala ei ole houkutteleva. On hyvä, että meillä on nyt hallitus, joka on tarttunut toden teolla tähän ongelmaan ja pyrkii nyt saamaan tähän ratkaisua. Tarvitsemme yli 4 000 uutta hoitajavakanssia vanhustenhoitoon, mutta samalla meillä on yli 40 000 hoitajakoulutuksen saanutta ihmistä, jotka tekevät ihan muuta työtä. Palaan tähän kysymykseen: miten nämä ihmiset saadaan takaisin omalle alalleen? Tämä on meidän yhteinen huoli. Mitä voimme heille [Puhemies koputtaa] luvata? [Eduskunnasta: Kunnon liksa!]

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä näihin prosesseihin liittyvät ongelmat ovat todellisia, niin kuin esitittekin: Johtamiseen liittyvät asiat, se, miten työntekijät pääsevät puhkeamaan kukkaan työpaikalla, [Ben Zyskowicz: Kuten ministeriäitiossa!] ja se, miten asiantuntemus otetaan huomioon. Se, millä tavalla työyhteisössä arvostetaan vanhuksia ja miten pidetään ikäihmisistä huolta. Kyllä tämä kaikki on se tapa, millä me puhumme meille tärkeästä väestöstä. Jokaisen pitää pystyä turvallisesti vanhenemaan, ja sitä meidän pitää kaikkien kunnioittaa.

No, tähän liittyy nimenomaan arvostuksen palauttaminen hoitotyötä tekeville, ja tämä tarkoittaa sitä, että työoloja on parannettava. Nimenomaan on tärkeätä, että me annamme sen vakuutuksen, että työssä on muitakin tekemässä tätä tärkeää työtä, ja että sitä työtä arvostetaan myöskin yhteiskunnan taholta niin, että siihen halutaan sitoutua. Niin kuin totesimme, [Puhemies koputtaa] saamme asiantuntijoiden tiekartan syyskuun loppuun mennessä, ja olisi tärkeää, että eduskunta voisi sitoutua yhdessä tähän tärkeään hankkeeseen, [Puhemies koputtaa] kun esitys eduskuntaan tulee sitten ennen joulua. [Timo Heinonen: Teidän tyhjät lupaukset pahentavat tilannetta!]

16.26 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tuntuu kyllä todella hämmäntävältä kuunnella tätä keskustelua, [Paavo Arhinmäki: Kyllä!] kun ministeri Kiuru oli niin varma, että kysymys on vain yhden lauseen lisäämisestä lakitekstiin ja se on sillä hoidettu, ja nyt kuitenkin esimerkiksi eilen pääministeri Rinne totesi, että tarve on 4 000 hoitajaa mutta tulossa olisi mahdollisesti vain 1 000 hoitajaa. Mikä teidän tiekarttanne on siihen, millä tavalla tämä asia hoidetaan? Tuntuu aivan uskomattomalta, että näin suuri vaje on ja te olette tarjoamassa vain 1 000 hoitajaa. Samalla, ministeri Lintilä, te puhuitte 75 miljoonasta, ja kuitenkin Kuntaliitto on arvioinut, että tarve on 250 miljoonaa — vähintään. [Kokoomuksen ryhmästä: Per vuosi!] Missä on se loppuraha, ja koska me näemme sen? [Timo Heinonen: Keväällä oli vielä se raha!]

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitetaan tästä edustajan esittämästä arviosta, että tähän hankkeeseen tarvittaisiin 250 miljoonaa. Itse pitäisin nyt tärkeänä, että tuo THL:n tekemä selvitys, joka on kaikkien käytettävissä, olisi edustajien luettavana. Siinä lähdetään siitä, että 200 miljoonaa olisi hinta-arvio siitä, kuinka paljon maksaisi riittävien hoitajamäärien tuominen vanhustenhuoltoon, ja tätä ajattelua puolustaa myös se julkinen keskustelu, joka on käyty.

Mitä tulee siihen, riittääkö se, että yhdellä lauseella korjataan nykyistä vanhuspalvelulakia: Olette oikeassa siinä, että tämä 0,7:n kirjaaminen lakiin olisi ollut varsin pieni työ, niin kuin itsekin totesitte. Mutta nyt selvitetään myös hallituskumppanien toiveesta, voidaanko hoitoisuus [Arja Juvosen välihuuto] määrittää — jotta ei käy niin, että minimistä tulee aina maksimi, [Timo Heinosen välihuuto] vaan minimi on 0,7 nyt jatkossa ja maksimi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

mi määritellään hoitoisuuden kautta, joka tulee koko maassa [Puhemies koputtaa] käyttöön samalla tavalla, ja tukipalvelut tästä [Puhemies koputtaa] erotetaan. Sitä kautta kuunnellaan nyt asiantuntijoita. [Kokoomuksen ryhmästä: Tulkaa nyt, keskusta, pois sieltä!]

16.28 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme hoivakriisi on vakava. Se ei ole alkanut tämän hallituksen aikana, ei edes viime keväänä, [Arja Juvonen: Vaan edellisellä vaalikaudella, kun te olitte hallituksessa!] kyseessä on pidemmän aikavälin jatkumo. Itse olen kahdeksan vuotta — kahdeksan vuotta — odottanut ja puhunut ja toivonut, että saisimme lakiin kirjauksen hoitajamitoituksesta. [Ben Zyskowitz: Ei se auta, että se on laissa, se pitää saada käytäntöön! — Paavo Arhinmäki: Auttaahan se, lakia ei saa rikkoo!] Ymmärrän, että se tuottaa nyt hämmennystä monelle muullekin samaa asiaa toivoneelle. Kahdeksan vuotta siitä on tässä maassa puhuttu, mutta nyt se on tulossa lakiin — tämä on tärkeä viesti.

Hoitajamitoitus ei ole oikeastaan ainut asia, mistä olemme paljon puhuneet viime keväänä. Puhuimme myöskin haamuhoitajista eli työntekijöistä, jotka ovat merkittyinä näihin listoihin mutta jotka tosiasiallisesti eivät kuitenkaan ole työvuorossa. Ministeri Kiuru, mitä tälle aiotte tehdä?

16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä kysymys. Meidän on hoitotyöstä pantava merkille, että siellä tehdään paljon myöskin muuta kuin välitöntä hoitotyötä. Tätä kautta vanhustenhuollon kriisi on osoittanut, että on syntynyt myöskin haamuhoitajailmiö, jossa tosiasiaa on joissakin tapauksissa jopa vääristelty työvuorolistoja. Tätä kautta on erittäin tärkeää, että eduskunnassa kaikki sitoutuvat siihen, että tämä ilmiö aidosti kitketään pois.

Välitön hoito ja siitä tehtävät kirjaukset lakiin ovat nyt ammatti-ihmisten arvioitavina. En usko, että eduskunnassa on vielä käyty tarpeeksi sitä keskustelua, miten tämä välitön hoito tulee olemaan henkilöstömitoituksen pohjana eli mikä on sitä työtä, joka on tukipalveluita, esimerkiksi siivousta, pyykkäystä, astioiden laittoja koneeseen, vaikka kiinteistönhuoltotöitä, ja mikä on sitä välitöntä hoitoa. Jatkossa välitön hoito on arvioitava todella niin, että se on vain välitöntä hoitoa, ja se tarkoittaa sitä, että vain sellainen työ voidaan ottaa tähän mitoitukseen mukaan. Tämä on nyt Suomessa [Puhemies koputtaa] sellainen asia, että tähän suuntaan ei olla vielä päästy.

16.30 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Rinne ja ministeri Lintilä, kummastelen teidän molempien puheita.

Ensin Rinne: Te sanoitte eilen, ettei rahaa ole hoitajamitoitukseen. Te sanoitte sen eilen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Keväällä oli!] Jos te, hallitus, ette budjetoi lisää rahaa, ei voida palkata lisää hoitajia. Hoitajamitoitus on kiinni rahasta, ja tulossa on vain 5 miljoonaa euroa hoitajamitoituksen nostoon, ja se on vain 2 prosenttia siitä, mitä vaaditaan. Tämä myös tiedoksi ministeri Lintilälle.

Hallitus, te olette unohtaneet hoitajat. Teillä on kummallinen arvopohja, kun tovereille löytyy kyllä avustajan paikat mutta vanhuksille ei edes etsitä hoitajia lisää.

Ja ministeri Kiuru, eduskunnalla on tahtotila korjata hoitajamitoitus, [Pia Viitanen: Miinus kokoomus!] mutta teidän pitää se ensin valmistella meille hyväksyttäväksi, joten tehkää työnne, hallitus. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

16.31 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä asia nyt tulee selväksi. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei tule! — Välihuutoja oikealta] Hoitajamitoitus tulee kirjattua lakiin tänä syksynä — hoitajamitoitus tulee kirjattua lakiin tänä syksynä, 0,7 — ja sen lisäksi tulee hoitosuhteen perusteella lisäelementtejä mukaan tähän pykälään. Se tulee siis tänä syksynä. Voitte olla täysin rauhassa, edustaja Antikainen, tässä suhteessa. [Oikealta: Tuleeko rahaa?]

Sitten rahaan liittyen: Niin kuin äsken totesin, meillä on varattuna 70 miljoonaa euroa suoraan tähän hoitajamitoitukseen, meillä on varattuna 45 miljoonaa euroa kotihoidon kautta tähän rahoitukseen ja noin 15 miljoonaa euroa kertaluontoisia rahoja tämän mitoituksen toteuttamiseen. Näitten avulla tänä aikana, hoitajamäärien ollessa se, mitä on tällä hetkellä koulutuksessa, saadaan tulemaan kaikki se hoitajapotentiaali, mitä tarvitaan tämän asian eteenpäinviemiseen. [Ben Zyskowicz: Milloin näkyy arjessa?]

16.32 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan hyvin, miten viime vaalikaudella, viime keväänä, peräsin kokoomuksen kantaa hoitajamitoitukseen ja silloinen ministeri Orpo vastasi minulle, että hän ei kannata hoitajamitoitusta, jos se edellyttää tätä 0,7:n hoitajamitoituksen kirjaamista lakiin. [Vasemmalta: Oliko näin? — Kokoomuksen ryhmästä: Höpö höpö!] Tätä keskustelua vasten vähän ihmettelen nyt tätä kokoomuksen suunnasta tulevaa huutoa. [Paavo Arhinmäki: Hävettääkö nämä vanhat puheet?] Mutta sen sijaan olen hyvin kiitollinen siitä, että istuva hallitus nyt tarttuu tähän vanhustenhoidon häpeälliseen tilaan, joka meillä valitettavasti on vuosia Suomessa ollut.

Muistan hyvin myös sen keskustelun, jota käytiin vanhustenhoidon valvonnan puutteesta. Esimerkiksi meillä sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokouksissa tuli asiantuntijakuulemisissa ilmi se, että meillä on valitettavasti erityisesti yksityisissä hoitolaitoksissa ollut paljonkin tällaisia tilanteita, joissa näitä haamuhoitajia on. Eli jos mentäisiin tähän ikään kuin hoitoisuusmitoitukseen, [Puhemies koputtaa] josta kokoomus puhuu, [Sari Sarkomaa: Ja hallitusohjelmassa on!] niin ei hoitoisuuskaan toteudu silloin, jos lakia ei noudateta eikä valvonta toimi. [Puhemies koputtaa] Eli kysyisin vielä [Puhemies: Aika!] ministeriltä: miten aiotte puuttua [Puhemies koputtaa] tähän valvontakysymykseen?

16.33 **Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan siitä syystä, että aluehallintovirastot, joille tämä valvonta kuuluu, kuuluvat omalle tontilleni ja kunnat, joittenka ensisijainen valvonta tapahtuu tietysti sen vuoksi, että kunnat ovat useimmiten näitten palveluiden ostajia. On totta, että kaikissa kunnissa se valvonta ei ole ollut sillä tasolla kuin on toivottu. Samoin viime talven ajalta — kun käytiin aluehallintovirastojen kanssa näitä tilanteita läpi — on kanteluita tullut huomattavasti. Kanteluiden määrä on noussut, eikä se pysähtynyt siihen viime kevääseen, vaan niitä tulee yhä edelleen, ei pelkästään vanhustenhoivasta vaan myös lastensuojelusta, varhaiskasvatuksesta ja monista muistakin yksiköistä.

Aluehallintovirastojen kanssa on käyty läpi, miten se prosessi saataisiin mahdollisimman hyvin toimimaan, ja totesimme yhdessä, että on erittäin hyvä, että kansalaisilla on väline, jolla voi viedä näitä asioita eteenpäin, ja niin me yritämme vain nopeuttaa sitä prosessia, että niissä hoivapaikoissa käydään mahdollisimman nopeasti se tilanne tarkistamassa, [Puhemies koputtaa] jolloinka on voitu sitten puuttua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 30/2019 vp

16.35 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sote-palveluiden toimipisteet ovat harventuneet, ja niitä on keskitetty. Sitä on tapahtunut viime vuosina. On selvää, että tarvitaan kyydityksiä, että niihin paikkoihin päästään.

No, kuinka ollakaan — totta kai tarvitaan takseja — taksivuudistushan meni aika lailla pieleen, tuntuu sille. [Paavo Arhinmäki: Perussuomalaiset tuki sitä!] Mitä aiotte tehdä tämän parantamiseksi? Onko teillä mielessä, mitä aiotte tehdä tämän asian parantamiseksi, että on yhdenvertaiset taksipalvelut ympäri Suomea saatavilla? Mitä aiotte tehdä?

Ja mitä aiotte tehdä omaishoidon tuelle? Senhän pitäisi olla verotonta. Onko teillä taroituksena muuttaa se verottomaksi vai eikö ole?

16.35 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Marin on virkamatkalla ulkomailla, joten totean tähän taksikysymykseen sen verran, että se on nyt valmistelussa liikenne- ja viestintäministeriössä ja tavoitteena on, että ne ongelmat, jotka taksivuudistuksen jälkeen ovat näkyneet selkeästi hoitopuolella ja ylipäättään taksin käytössä, saadaan poistettua tulevien vuosien aikana. Lähtökohta on se, että tavoitteena on poistaa kaikki ne ongelmat.

Kysymyksen käsittely päättyi.